

Δεσμεύσεις χωρίς εφαρμογή:
Η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα

**Ετήσια έκθεση
Ιούνιος 2006**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Εισαγωγή	3
B. Πορίσματα ανά τομέα	4
1. Πρόσβαση σε περιβαλλοντική πληροφορία.....	4
2. Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων	4
3. Ποιότητα ατμοσφαιρικού αέρα – Κλιματικές αλλαγές	4
4. Νερό	7
5. Φυσικό περιβάλλον και προστασία ειδών.....	8
α. Προστασία βιοτόπων	8
β. Προστασία ειδών χλωρίδας και πανίδας.....	9
γ. Δασική νομοθεσία.....	10
δ. Θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον	10
6. Θόρυβος.....	11
7. Χημικά και βιοτεχνολογία.....	11
8. Απόβλητα	12
α. Στερεά απόβλητα	12
β. Αστικά λύματα	12
γ. Τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα	12
9. Περιβάλλον και βιομηχανία.....	13
Γ. Συμπεράσματα	13
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Κοινοτικές Οδηγίες που δεν έχουν ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο	16
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 Εκκρεμείς υποθέσεις στο ΔΕΚ	17
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 Καταδίκες της Ελλάδας από το ΔΕΚ	18

A. Εισαγωγή

Τον Μάιο του 2005, το WWF Ελλάς ανακοίνωσε τα αποτελέσματα έρευνας για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην Ελλάδα σε ειδική έκθεση με τίτλο «Δεσμεύσεις χωρίς εφαρμογή: η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα».

Η έρευνα περιέλαβε τους τομείς που αναφέρονται στην 5η ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹ σχετικά με την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην ΕΕ, έτσι ώστε τα πορίσματα των δύο εκθέσεων να είναι κατά το δυνατόν συγκρίσιμα. Έτσι, εξετάστηκαν οι τομείς:

- Πρόσβαση σε περιβαλλοντική πληροφορία
- Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων
- Ατμοσφαιρικός αέρας
- Νερό
- Φυσικό περιβάλλον και προστασία ειδών (α. Προστασία βιοτόπων β. Προστασία ειδών γ. Δασική νομοθεσία δ. Θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον)
- Θόρυβος
- Χημικά και βιοτεχνολογία
- Απόβλητα (α. Στερεά απόβλητα β. Αστικά λύματα γ. Τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα)
- Περιβάλλον και βιομηχανία

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την πρώτη ετήσια επικαιροποίηση της έκθεσης του 2005 και δεν περιλαμβάνει διεξοδική ανάλυση του θεσμικού πλαισίου ανά τομέα. Στόχος αυτών των ανά έτος συνοπτικών επισκοπήσεων είναι η ανάδειξη της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ως εργαλείου ουσιαστικού πολιτικού εκσυγχρονισμού και βιώσιμης ανάπτυξης της χώρας. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην παρακολούθηση της εφαρμογής του Κοινοτικού δικαίου περιβάλλοντος, καθώς σε αμιγώς εθνικό επίπεδο δεν έχει σημειωθεί κάποια αξιωματική νομοθετική διεργασία. Φωτεινή εξαίρεση αποτελεί η παραγωγή σημαντικής περιβαλλοντικής νομολογίας από το Συμβούλιο της Επικρατείας, κάποιες από τις αποφάσεις του οποίου παρουσιάζονται στην έκθεση. Σε επόμενες ετήσιες εκθέσεις θα γίνει προσπάθεια εκτενέστερης παρουσίασης της σχετικής νομολογίας του ανώτατου δικαστηρίου, καθώς και των εξελίξεων στη νομοθεσία που αφορά το οικιστικό περιβάλλον.

Όπως προκύπτει από τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν, από τον Μάιο 2005 μέχρι σήμερα ελάχιστα έχουν αλλάξει. Τα αίτια που υποσκάπτουν κάθε προοπτική ορθής εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας δυστυχώς εξακολουθούν να μην αντιμετωπίζονται, ενώ όπως προκύπτει από την περιβαλλοντική αναληψία του ΥΠΕΧΩΔΕ και από σχετικές δηλώσεις στελεχών της Κυβέρνησης, το περιβάλλον αντιμετωπίζεται πλέον εξόφθαλμα ως ανασταλτικός παράγοντας για την «ανάπτυξη» της χώρας. Έτσι, κατά την τελευταία χρονιά η μοναδική πρόοδος που σημειώθηκε ήταν η εξαιρετικά καθυστερημένη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο κάποιων Κοινοτικών Οδηγιών, ενώ συνεχίζονται μια σειρά από σοβαρές παραβάσεις του εθνικού και Κοινοτικού περιβαλλοντικού δικαίου. Ταυτόχρονα, η Ελλάδα συνεχίζει να παραπέμπεται στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) και να απειλείται με νέες παραπομπές, καθώς η πρόοδος στην εφαρμογή της νομοθεσίας εξακολουθεί να είναι απογοητευτικά αργή.

¹ European Commission, Fifth Annual Survey On the Implementation and Enforcement of Community Environmental Law – 2003, Commission Staff Working Paper (Brussels: European Commission, 2004): [SEC(2004) 1025]

B. Πορίσματα ανά τομέα

1. Πρόσβαση σε περιβαλλοντική πληροφορία

Τον Μάρτιο 2006, δημοσιεύθηκε Κοινή Υπουργική Απόφαση μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ «για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ» (ΦΕΚ Β'327/17.3.2006) με καθυστέρηση 13 μηνών. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας ενσωμάτωσης συμπίπτει με την παραπομπή της Ελλάδας στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ακριβώς λόγω αυτής της σοβαρής καθυστέρησης (υπόθεση C-85/06). Η υπόθεση εκκρεμεί.

Βάσει της Οδηγίας 2003/4/ΕΚ, οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος να παρέχουν τις πληροφορίες που αποζητά ο πολίτης. Δυστυχώς όμως το γράμμα πολύ απέχει από την πράξη στην Ελλάδα και απαιτούνται γενναίες παρεμβάσεις ώστε η χώρα μας να εφαρμόσει επί της ουσίας τη σχετική νομοθεσία που στοχεύει στη διαφάνεια της δημόσιας διοίκησης. Η μοναδική αλλά δυστυχώς ανεπαρκής σχετική πρωτοβουλία ήταν η κυκλοφορία εγκυκλίου από τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος, με την οποία ενημερώνονται οι δημόσιες υπηρεσίες για τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σχετική Οδηγία. Κατά τ' άλλα, ακόμα δεν έχουν ανακοινωθεί οι πρακτικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή της Οδηγίας (καθορισμός υπεύθυνων ενημέρωσης, καθιέρωση χώρου για την εξέταση των πληροφοριών, δημιουργία μητρώων). Ενδεικτικό της αδιαφορίας του ΥΠΕΧΩΔΕ για την ολοκληρωμένη και ουσιαστική ενημέρωση των πολιτών είναι το γεγονός πως η ιστοσελίδα του ΥΠΕΧΩΔΕ σχετικά με την περιβαλλοντική νομοθεσία δεν έχει ενημερωθεί από τον Μάρτιο του 2004. Παράλληλα, δεκάδες αιτήματα προς το γραφείο του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ για ενημέρωση σχετικά με θέματα αρμοδιότητας των υπηρεσιών του υπουργείου παραμένουν αναπάντητα.

Μόνη αξιοσημείωτη εξέλιξη που σημειώθηκε με μεγάλη καθυστέρηση ήταν η κύρωση από τη Βουλή της Σύμβασης του Άαρχους με τον Ν. 3422 (ΦΕΚ Α'303 /13.12.2005).

2. Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Εξακολουθεί σκανδαλωδώς να εκκρεμεί η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ "Στρατηγική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων" από τις 21 Ιουλίου 2004. Υπάρχουν όμως βάσιμες ελπίδες πως τουλάχιστον η τυπική διαδικασία ενσωμάτωσης θα ολοκληρωθεί σύντομα, καθώς στις 6 Φεβρουαρίου 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέπεμψε την υπόθεση στο ΔΕΚ (C-68/06).

Η Οδηγία 2001/42/ΕΚ είναι από τα σημαντικότερα περιβαλλοντικά νομοθετήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς προβλέπει την εκ των προτέρων συνολική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από σχέδια και προγράμματα (συμπεριλαμβανομένων νομοσχεδίων, χρηματοδοτικών πλαισίων της ΕΕ και εθνικών αναπτυξιακών πολιτικών).

3. Ποιότητα ατμοσφαιρικού αέρα – Κλιματικές αλλαγές

α. Κλιματικές αλλαγές

Ο δρόμος για την εφαρμογή από την Ελλάδα των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Πρωτόκολλο του Κιότο και την αντίστοιχη Κοινοτική νομοθεσία είναι πολύ μακρύς. Ενδεικτικό είναι ότι το τελικό Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Ρύπων για την περίοδο 2005-2007 εγκρίθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ μόλις τον Μάρτιο του 2006, όταν μέχρι τις 30 Ιουνίου 2006 η χώρα μας θα πρέπει να έχει καταθέσει στην Ευρωπαϊκή

Επιτροπή το 2^ο Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Ρύπων για την περίοδο 2008-2012. Το Β' Εθνικό Σχέδιο βρίσκεται στο τελικό στάδιο κατάρτισης και έχει υποβληθεί σε διαβούλευση με τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο σύστημα εμπορίας εκπομπών. Καθώς τα περιθώρια για έγκαιρη κατάθεση του Β' Εθνικού Σχεδίου στενεύουν, προκύπτει ο κίνδυνος το σχέδιο να μην τεθεί σε ευρύτερη δημόσια διαβούλευση με όλους του εμπλεκόμενους φορείς. Σημειώνεται ότι η Ελλάδα μόλις πρόσφατα απέκτησε μητρώο καταγραφής εκπομπών. Ως συνέπεια της καθυστέρησης συγκρότησης εθνικού ηλεκτρονικού μητρώου και σύνδεσής του με τον κεντρικό διαχειριστή στην ΕΕ μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία (Δεκέμβριος 2004), όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό 2216/2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητική επιστολή στην Ελλάδα.

Στον τομέα της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ως περιβαλλοντικά φιλικά μέσα απεξάρτησης από το πετρέλαιο και τον λιγνίτη, το Υπουργείο Ανάπτυξης προώθησε για ψήφιση στη Βουλή νομοσχέδιο που βρίσκεται μεν στον σωστό δρόμο, αλλά που καλείται στην εφαρμογή του να αλλάξει ουσιαστικά την σημερινή λιμνάζουσα κατάσταση προώθησης της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ. Αυτό συμβαίνει ενώ η χώρα υποχρεούται στο πλαίσιο της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ «για την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας», να καλύψει το 20,1% των ενεργειακών της αναγκών από ΑΠΕ έως το 2010. Λόγω ακριβώς της έλλειψης ικανών μέτρων προώθησης των ΑΠΕ και κακής εφαρμογής της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκκίνησε προδικαστική διαδικασία κατά της Ελλάδας, αποστέλλοντας προειδοποιητική επιστολή τον Απρίλιο του 2006.

Ιδιαίτερα αρνητικός παράγοντας για την εφαρμογή από τη χώρα μας της νομοθεσίας για την προώθηση της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ είναι η μονοπώληση της αγοράς ενέργειας από τη ΔΕΗ. Για τον λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε δύο προειδοποιητικές επιστολές τον Απρίλιο 2006 στη χώρα μας, στις οποίες τονίζεται η επιτακτική ανάγκη εφαρμογής των σχετικών Οδηγιών για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου (2003/55/ΕΚ) και ηλεκτρικής ενέργειας (2003/54/ΕΚ) τόσο ως προς τον τύπο, όσο και ως προς την ουσία. Οι δύο αυτές Οδηγίες θέτουν το νομικό και θεσμικό υπόβαθρο για την απελευθέρωση των αγορών ενέργειας μέχρι την 1^η Ιουλίου 2007.

Επίσης, η Ελλάδα δεν ενσωμάτωσε μέσα στον προβλεπόμενη προθεσμία (Φεβρουάριος 2006) την Οδηγία 2004/8/ΕΚ «για την προώθηση της συμπαραγωγής ενέργειας βάσει της ζήτησης για χρήσιμη θερμότητα στην εσωτερική αγορά ενέργειας και για την τροποποίηση της Οδηγίας 92/42/ΕΟΚ». Η Οδηγία αυτή προβλέπει την ενίσχυση της τεχνολογίας για συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας που έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας.

Τον Ιανουάριο του 2006 εξέπνευσε το χρονικό περιθώριο μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2002/91/ΕΚ για την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια. Η Ελλάδα κοινοποίησε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την πρόθεση της να καθυστερήσει τουλάχιστον για μια τριετία την εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τη διάθεση των πιστοποιητικών ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων στον υποψήφιο αγοραστή ή μισθωτή και την τακτική επιθεώρηση των λεβήτων και συστημάτων κλιματισμού, όπως προβλέπεται από το άρθρο 15 (2) της Οδηγίας. Όμως αυτή η καθυστέρηση στην εφαρμογή των συγκεκριμένων διατάξεων δε δικαιολογεί καθυστέρηση στην εφαρμογή των υπολοίπων διατάξεων της Οδηγίας.

β. Στιβάδα του όζοντος

Τον Απρίλιο 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητική επιστολή για κακή εφαρμογή του Κανονισμού 2037/2000 για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος και ειδικά των άρθρων 4.4 (iv), 5.3 και 20.3 που αφορούν την

κοινοποίηση στην Επιτροπή στοιχείων και τη διενέργεια ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων των δειγματοληψιών στις εισαγωγές ελεγχόμενων από τον κανονισμό ουσιών. Ταυτόχρονα, εκκρεμεί στο ΔΕΚ υπόθεση κατά της Ελλάδας για ατελή εφαρμογή διατάξεων του Κανονισμού (C-390/05).

γ. Ατμοσφαιρική ρύπανση

Με καθυστέρηση δύο ετών πραγματοποιήθηκε η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2002/3/ΕΚ για το όζον στον ατμοσφαιρικό αέρα (ΦΕΚ Β' 1334/ 21.9.2005). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την παραίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από την προσφυγή της (C-63/05) κατά της Ελλάδας στο ΔΕΚ.

Επίσης με μεγάλη καθυστέρηση ολοκληρώθηκε η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2001/80/ΕΚ για τις εκπομπές αερίων από μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης (ΦΕΚ Β 992/14.7.2005), αφού όμως προηγήθηκε προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της Ελλάδας στο ΔΕΚ (υπόθεση C-67/04). Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας ενσωμάτωσης, η Επιτροπή παραιτήθηκε της προσφυγής. Στην Ελλάδα η Οδηγία αυτή αφορά κυρίως τις μονάδες της ΔΕΗ, του Αλουμινίου της Ελλάδος και τα διυλιστήρια πετρελαίου. Βάσει της ΚΥΑ για την εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας, συστήθηκε Τεχνική Διυπουργική Ομάδα Εργασίας η οποία είναι αρμόδια να καταρτίσει εθνικό σχέδιο μείωσης των εκπομπών. Αν και η αρχική προθεσμία για την κατάθεση του σχεδίου έληξε τον Νοέμβριο 2003, η Ελλάδα ετοιμάζει φέτος το δικό της σχέδιο.

Η Οδηγία 2001/81/ΕΚ για τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών ορισμένων ρύπων επίσης μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο με ΚΥΑ (ΦΕΚ Β 992/14.7.2005), αφού προηγήθηκε καταδίκη από το ΔΕΚ στις 2 Ιουνίου 2005 (C-68/04).

Βάσει της ΚΥΑ, συστήθηκε Τεχνική Διυπουργική Ομάδα Εργασίας με σκοπό τον συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων και την κατάρτιση εθνικού προγράμματος για την προοδευτική μείωση των εθνικών εκπομπών των ρύπων. Η πρώτη προθεσμία για την κατάρτιση εθνικού προγράμματος ήταν το τέλος του 2002, προθεσμία την οποία η χώρα δεν τήρησε αφού δεν είχε ακόμη ενσωματώσει την Οδηγία. Στο ενδιάμεσο διάστημα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε προδιαγραφές, βάσει των οποίων τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλουν αναθεωρημένα σχέδια. Έτσι, δίνεται στην Ελλάδα μία νέα ευκαιρία να καταρτίσει το εθνικό της σχέδιο ως την 1^η Οκτωβρίου 2006.

Σημειώνουμε, ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με βάση τη Θεματική Στρατηγική για την Ατμοσφαιρική Ρύπανση² στο πλαίσιο του προγράμματος «Καθαρός Αέρας την Ευρώπη» (CAFE)³ σκοπεύει στις αρχές του 2007 να καταθέσει πρόταση αναθεώρησης της Οδηγίας 2001/81/ΕΚ. Στο σχέδιο θα περιλαμβάνονται αναθεωρημένα εθνικά ανώτατα όρια και θα ενταχθούν τα μικρά και λεπτά σωματίδια (ΑΣ₁₀ και ΑΣ_{2,5}) στους ρύπους που ελέγχονται από την Οδηγία.

Εκκρεμεί η ενσωμάτωση των Οδηγιών 2002/88/ΕΚ και 2004/26/ΕΚ που τροποποιούν την Οδηγία 97/68/ΕΚ για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα ληπτά μέτρα κατά της εκπομπής αερίων και σωματιδίων ρύπων προερχόμενων από κινητήρες εσωτερικής καύσης που τοποθετούνται σε μη οδικά κινητά μηχανήματα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη εκκινήσει προδικαστική διαδικασία για την καθυστέρηση μεταφοράς της 2002/88/ΕΚ στο εθνικό δίκαιο.

Με καθυστέρηση 19 μηνών και μετά την παραπομπή της χώρας στο ΔΕΚ, ολοκληρώθηκε η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2003/73/ΕΚ σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να τίθενται στη διάθεση των καταναλωτών για την

² COM(2005) 446 τελικό, 21.9.2005

³ COM(2001) 245 τελικό 04.05.2001

οικονομία καυσίμου και τις εκπομπές CO₂ όσον αφορά την εμπορία νέων επιβατηγών αυτοκινήτων (ΦΕΚ Β' 327/ 17.3.2006). Η υπόθεση (C-86/06) εκκρεμεί.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε τον Ιούλιο 2005 αιτιολογημένη γνώμη για μη συμμόρφωση της χώρας με τις διατάξεις των Οδηγιών 96/62/ΕΚ «για την εκτίμηση και διαχείριση της ποιότητας του αέρα» και 99/30/ΕΚ «για τις οριακές τιμές διοξειδίου του θείου, οξειδίων του αζώτου, σωματιδίων και μόλυβδου, στον αέρα του περιβάλλοντος». Η Ελλάδα δεν έχει συμμορφωθεί με τις διατάξεις των Οδηγιών αυτών που απαιτούν την εκπόνηση και διαβίβαση στη Επιτροπή ως τις 31 Δεκεμβρίου 2003 σχεδίων μείωσης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης για περιοχές που πλήττονται ιδιαίτερα από διοξείδιο του αζώτου και σωματίδια (ΑΣ₁₀), δηλαδή για την Αττική, την Θεσσαλονίκη και την Πάτρα.

Τέλος, τον Ιούλιο 2005 το ΔΕΚ εξέδωσε καταδικαστική απόφαση κατά της Ελλάδας για παράβαση του άρθρου 13 της Οδηγίας 84/360/ΕΟΚ σχετικά με την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προέρχεται από βιομηχανικές εγκαταστάσεις (υπόθεση C-364/03). Η υπόθεση αφορά τη λειτουργία του ρυπογόνου σταθμού της ΔΕΗ στα Λινοπεράματα Κρήτης. Η κατάσταση λειτουργίας του εργοστασίου της ΔΕΗ δεν έχει ακόμα προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του ΔΕΚ.

4. Νερό

Το βασικό νομοθέτημα που διέπει τη διαχείριση των υδάτινων πόρων των κρατών μελών της ΕΕ είναι η Οδηγία Πλαίσιο για το Νερό 2000/60/ΕΚ, η οποία μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο με τον εξαιρετικά προβληματικό Ν.3199/2003. Τον Δεκέμβριο του 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη (τελευταίο στάδιο της προδικαστικής διαδικασίας) για ατελή μεταφορά της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, καθώς ακόμη δεν έχει εκδοθεί το Προεδρικό Διάταγμα το οποίο θα ρυθμίζει πολλά πρακτικά θέματα και θα θέτει τις προδιαγραφές για τα (υποχρεωτικά) Σχέδια Διαχείρισης, τα προγράμματα παρακολούθησης, κλπ.

Όμως αυτό δεν είναι το μόνο ανοιχτό μέτωπο που έχει η Ελλάδα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με την Οδηγία-πλαίσιο για το Νερό. Συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο 2005 η Ελλάδα έλαβε αιτιολογημένη γνώμη από την Επιτροπή, καθώς δε διαβίβασε μέχρι την προβλεπόμενη ημερομηνία, δηλαδή τις 22 Ιουνίου 2004, τις πληροφορίες που καθορίζονται από το άρθρο 3. Ουσιαστικά, η Ελλάδα δεν έχει ορίσει περιοχές λεκανών απορροής ποταμών και δεν έχει κοινοποιήσει λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις αρμόδιες αρχές για τη διαχείριση τους. Στο ενδιάμεσο διάστημα, η Ελλάδα φέρεται να έχει υποβάλει χαρτογραφημένες πληροφορίες, στις οποίες παρουσιάζονται τα ήδη ισχύοντα υδατικά διαμερίσματα, ενώ προετοιμάζεται μελέτη επικαιροποίησης των δεδομένων.

Επίσης, τον Οκτώβριο 2005, η Ελλάδα έλαβε προειδοποιητική επιστολή, καθώς δεν έχει υποβάλει στην Επιτροπή έκθεση με τα αποτελέσματα των λεπτομερών περιβαλλοντικών μελετών που προβλέπονται από το άρθρο 5 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Στις εκθέσεις αυτές θα πρέπει να παρουσιάζεται η κατάσταση της κάθε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού. Με βάση αυτές τις μελέτες, θα τεθούν προτεραιότητες και θα καθοριστούν τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της Οδηγίας-πλαίσιο, δηλαδή η καλή κατάσταση των νερών της ΕΕ μέχρι το 2015. Οι μελέτες αυτές έπρεπε να είχαν ολοκληρωθεί μέχρι τον Οκτώβριο 2004 και να αποσταλούν στην Επιτροπή ως τις 22 Μαρτίου 2005. Καθώς η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην ΕΕ που δεν έχει ακόμη εκπονήσει και κοινοποιήσει τις μελέτες αυτές, η Επιτροπή κίνησε την προδικαστική διαδικασία.

Τέλος, συγκροτήθηκαν με μεγάλη καθυστέρηση το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων (ΥΑ 5.12.2005), η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων του ΥΠΕΧΩΔΕ (ΦΕΚ 1695/2.12.2005) και

οι Διευθύνσεις Υδάτων ανά Περιφέρεια (ΦΕΚ Β' 1688/ 1.12.2005) κατά τις διατάξεις του Ν. 3199/2003 (ΦΕΚ 280 Α/09-12-2003).

Ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη για την εφαρμογή της 2000/60/ΕΚ στην Ελλάδα ήταν η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ) με την οποία ακυρώνεται η Κοινή Υπουργική Απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για τα έργα εκτροπής του Αχελώου προς τη Θεσσαλία (ΣΤΕ 1688/2005, Ολομέλεια). Σύμφωνα με αυτήν την απόφαση που ανακοινώθηκε τον Ιούνιο του 2005, ο σχεδιασμός των έργων εκτροπής κηρύσσεται παράνομος, καθώς δεν έχει προηγηθεί ο προβλεπόμενος σχεδιασμός της διαχείρισης των υδάτων του σε επίπεδο λεκάνης απορροής.

5. Φυσικό περιβάλλον και προστασία ειδών

α. Προστασία βιοτόπων

Η μοναδική πρόοδος που καταγράφηκε ήταν η σποραδική και μονομερής υπογραφή από το ΥΠΕΧΩΔΕ κοινών υπουργικών αποφάσεων για την οριοθέτηση εθνικών πάρκων και τη συγκρότηση διοικητικών συμβουλίων φορέων διαχείρισης (ΦΔ). Επί της ουσίας όμως ελάχιστοι ΦΔ λειτουργούν, καθώς το ΥΠΕΧΩΔΕ είτε δεν έχει ολοκληρώσει τη διαδικασία θεσμοθέτησής τους είτε δεν έχει διευκρινίσει βασικά ζητήματα λειτουργίας (πχ τρόπος πρόσληψης προσωπικού, διαδικασία προκηρύξεων, κá) με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η εκταμίευση αλλά ακόμη και η δέσμευση των πόρων που προβλέπονται από το μέτρο 8.1 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον» του Γ' ΚΠΣ. Έτσι, προκαλείται σημαντική υποαπορρόφηση, ενώ το ΥΠΕΧΩΔΕ επιρρίπτει την ευθύνη στους ΦΔ, οι περισσότεροι από τους οποίους δε λειτουργούν. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠΕΧΩΔΕ, από τον Μάιο του 2005 μέχρι το τέλος Μαΐου 2006 υπογράφηκαν 88 από τους 108 απαραίτητους κανονισμούς για τη λειτουργία των 27 φορέων διαχείρισης, ενώ ορίστηκαν νέοι πρόεδροι σε 12 από αυτούς. Πρέπει εδώ όμως να σημειωθεί πως ο ορισμός των νέων προέδρων και μελών ΔΣ των ΦΔ απέχει αρκετά από τα όσα προβλέπει το άρθρο 15 του Ν. 2742/1999, δηλαδή ότι ο Πρόεδρος «είναι πρόσωπο με επιστημονικές γνώσεις και εμπειρία σε θέματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος». Έτσι, σε κάποιους ΦΔ ορίστηκαν ως πρόεδροι πρόσωπα χωρίς καμία περιβαλλοντική κατάρτιση ή προϋπηρεσία. Χαρακτηριστικά, οι 9 από τους 11 προέδρους ΦΔ που ορίστηκαν με υπουργικές αποφάσεις στις 4 Αυγούστου 2005 ήταν οικονομολόγοι, λογιστές ή πολιτικοί μηχανικοί.

Σημαντικό έλλειμμα εμφανίζεται όμως και στον συντονισμό και την παροχή της κατάλληλης στήριξης, επιστημονικής και τεχνικής, προς τους θεσμοθετημένους ΦΔ προστατευόμενων περιοχών. Ακόμη και όσοι φορείς διαθέτουν ενεργό Διοικητικό Συμβούλιο, κινούνται «στα τυφλά» και η λειτουργία τους επαφίεται στη διάθεση, τις γνώσεις και την περιβαλλοντική ευαισθησία των μελών τους. Έτσι, για παράδειγμα, ο Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Αξιού-Λουδία-Αλιάκμονα καταφέρνει να λειτουργήσει και να υλοποιήσει σημαντικές δράσεις προστασίας και ενημέρωσης του κοινού. Αντίθετα, η Πρόεδρος του ΦΔ του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου έχει ήδη εκδώσει έγκριση της επέκτασης ΧΥΤΑ εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής (κατά παράβαση του ΦΕΚ 1016 Β 1997, ΥΑ 114218 «Όροι και κριτήρια καταλληλότητας και επιλογής θέσεως εγκατάστασης διαχείρισης αποβλήτων») και προωθεί τη χρήση από τον ΦΔ αυθαιρέτων και τελεσίδικα κατεδαφιστέων κτισμάτων στην περιοχή της Δάφνης. Αυτή η κακή κατάσταση επιτείνεται από τη συνεχιζόμενη αδιαφορία του ΥΠΕΧΩΔΕ για επανασύσταση και αποτελεσματική λειτουργία της Επιτροπής «Φύση», που σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν. 2742/99 επιφορτίζεται με τον «συντονισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των διαδικασιών προγραμματισμού, οργάνωσης και λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Διοίκησης και Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών».

Τέλος, σημαντική εξέλιξη στη νομολογία για τις προστατευόμενες περιοχές είναι η έκδοση της απόφασης ΣτΕ 2601/2005, Τμ. Ε΄, με την οποία το ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο της χώρας έκρινε πως ο χαρακτηρισμός εκτάσεων ως περιοχών προστασίας της φύσης ή ως ζωνών προστασίας και η επιβολή απαγόρευσης της ανάπτυξης ορισμένων δραστηριοτήτων σε αυτές ή της χρήσης τους για δόμηση επιτρέπεται χωρίς να προσβάλλονται τα ατομικά δικαιώματα του ιδιοκτήτη. Υποχρέωση της Διοίκησης είναι να αποζημιώσει τον ιδιοκτήτη κατά το άρθρο 22 του Ν. 1650/1986. Ο ιδιοκτήτης του ακινήτου πρέπει να υποβάλλει σχετική αίτηση στη Διοίκηση και μπορεί να προτείνει συγκεκριμένο τρόπο αποζημίωσής του. Με αυτήν την απόφαση απορρίπτεται αίτηση ακύρωσης που υποβλήθηκε από ιδιοκτήτρια εταιρία έκτασης 21.408,87 τ.μ., που εμπίπτει στη Ζώνη Τ1 (περιοχή ελεγχόμενου τουρισμού των Κοινοτήτων Καλαμακίου-Αργασιού) του εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.

β. Προστασία ειδών χλωρίδας και πανίδας

Η Ελλάδα καταδικάστηκε από το ΔΕΚ τον Οκτώβριο 2005 (C-166/04) για ελλιπή προστασία της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας βάσει της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ για την προστασία των άγριων πουλιών, έχει ενταχθεί στο Δίκτυο Natura προστατευόμενων περιοχών και αποτελεί έναν από τους 10 υγροτόπους διεθνούς σημασίας βάσει της διεθνούς σύμβασης Ραμσάρ. Η καταδίκη αφορά την παραβίαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ, καθώς η χώρα μας δεν έχει θεσπίσει και δεν εφαρμόζει μέτρα για τη βιώσιμη διαχείριση και την αποτελεσματική προστασία της λιμνοθάλασσας, ειδικά όσον αφορά τα πουλιά. Τον Απρίλιο 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε στην Ελλάδα προειδοποιητική επιστολή για μη συμμόρφωση με την απόφαση του ΔΕΚ, γεγονός το οποίο ενδέχεται να οδηγήσει σε μία ακόμη καταδικαστική απόφαση και επιβολή προστίμου.

Εκτός από αυτήν την υπόθεση που αφορά μία συγκεκριμένη περιοχή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κρίνει γενικότερα ως ανεπαρκές το θεσμικό καθεστώς προστασίας των 151 οριζόμενων ΖΕΠ, βάσει της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ και ειδικά του άρθρου 4 που καλεί για ενεργή διαχείριση των ΖΕΠ. Προς το παρόν κάτι τέτοιο δεν υφίσταται στην πράξη, με την εξαίρεση ελάχιστων ΖΕΠ για τις οποίες έχει εκδοθεί ΚΥΑ χαρακτηρισμού ως προστατευόμενες περιοχές. Εξάλλου, η λήψη μέτρων για εφαρμογή του άρθρου 4 της Οδηγίας θα αποτελέσει σταθμό για την προστασία και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα μια και συνεπάγεται «οριζόντιες» ρυθμίσεις για όλες τις ΖΕΠ. Έτσι η Επιτροπή απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη τον Δεκέμβριο 2005. Θυμίζουμε ότι εκκρεμεί στο ΔΕΚ η υπόθεση για τον ανεπαρκή καθορισμό ΖΕΠ βάσει της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ (C-334/04). Η υπόθεση εκδικάζεται στις 22 Ιουνίου 2006.

Επίσης, η Ελλάδα καταδικάστηκε στο ΔΕΚ τον Μάρτιο 2006 για ελλιπή προστασία της Οχιάς της Μήλου (C-518/04). Συγκεκριμένα, το ΔΕΚ έκρινε ότι η χώρα παραβιάζει την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών ενδιαιτημάτων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» αφού δεν έχει λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την αυστηρή προστασία του είδους και την αποφυγή οποιασδήποτε παρενόχλησης εκ προθέσεως και ιδιαίτερα κατά τις περιόδους αναπαραγωγής και χειμερίας νάρκης.

Τέλος, τον Απρίλιο 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε στην Ελλάδα προειδοποιητική επιστολή για μη συμμόρφωση με τις Οδηγίες 79/409/ΕΟΚ για τα άγρια πουλιά και 92/43/ΕΟΚ για την προστασία των οικότοπων. Όσον αφορά την 92/43/ΕΟΚ, η επιστολή αναφέρεται σε ελλιπή ενσωμάτωση των Άρθρων 6 και 12. Το άρθρο 6 της Οδηγίας των Οικότοπων ζητά συγκεκριμένα την περιβαλλοντική αξιολόγηση σχεδίων και όχι μόνο έργων, ενώ η ΚΥΑ ενσωμάτωσης αναφέρεται μόνο σε έργα (και δραστηριότητες) περιορίζοντας έτσι το πεδίο εφαρμογής της. Επιπλέον

(μεταφορά άρθρου 6.4), η ΚΥΑ ενσωμάτωσης δεν προβλέπει την υποχρέωση λήψης κάθε αναγκαίου αντισταθμιστικού μέτρου, ώστε να εξασφαλιστεί η προστασία της συνολικής συνοχής του δικτύου Natura 2000 στις περιπτώσεις όπου ένα σχέδιο ή έργο επιβαρύνει μεν τους στόχους διατήρησης μιας περιοχής του δικτύου, αλλά πρέπει να υλοποιηθεί για επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων.

Τέλος, η ΚΥΑ ενσωμάτωσης της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στην ελληνική νομοθεσία παραλείπει κατά τη μεταφορά του Άρθρου 12 της Οδηγίας, οποιαδήποτε αναφορά στο Παράρτημα IV και στα είδη που αυτό περιλαμβάνει, με αποτέλεσμα να μην μπορεί τελικά να οριστεί το αντικείμενο προστασίας.

Σχετικά με την 79/409/ΕΟΚ, η Επιτροπή στην αιτιολογημένη γνώμη του Δεκεμβρίου 2005 αναφέρεται σε προβλήματα εφαρμογής της Οδηγίας και ζητά τη βελτίωση των ρυθμιστικών κανονισμών που αφορούν το κυνήγι ώστε οι περιορισμοί να ομαδοποιηθούν για είδη με παρόμοιες απαιτήσεις και ενδιαίτηματα.

γ. Δασική νομοθεσία

Όσον αφορά τη δασική νομοθεσία, τα πράγματα όχι απλώς δεν έχουν βελτιωθεί, αλλά αντίθετα προμηνύονται δυσμενείς εξελίξεις στο πλαίσιο των πρόσφατα διακηρυγμένων προθέσεων της Κυβέρνησης να προωθήσει νέα αναθεώρηση, μεταξύ άλλων, του άρθρου 24 του Συντάγματος που αναφέρεται στην προστασία του περιβάλλοντος.

Ενδεικτικό των προθέσεων των αρμόδιων υπουργείων είναι το γεγονός πως στο νομοσχέδιο για το Κτηματολόγιο που κατατέθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ προς συζήτηση στη Βουλή απουσιάζει κάθε πρόβλεψη για τη σύνταξη των δασικών χαρτών. Απουσιάζει επίσης οποιαδήποτε μνεία στην ανάγκη οι δασικοί χάρτες να προηγούνται των μελετών κτηματογράφησης. Θυμίζουμε πως η σύνταξη των δασικών χαρτών και του δασολογίου αποτελούν συνταγματικά κατοχυρωμένη υποχρέωση της πολιτείας. Όπως μάλιστα αποφάνθηκε το ΣτΕ (Επιτροπή του αρ. 5 του Ν. 1470/1984) στις 3/12/2004, η μη συμμόρφωση της Διοίκησης με προγενέστερη απόφασή του για την υποχρέωση κατάρτισης δασολογίου συνιστά ευθεία παράβαση του άρθρου 24 του Συντάγματος.

δ. Θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον

Στον τομέα του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος, η κατάσταση δεν παρουσίασε καμία ουσιαστική βελτίωση. Μάλιστα, ενώ η ψήφιση του Ν. 3409 «Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 273 Α'/4.11.2005) θα μπορούσε να θεωρηθεί ως θετική εξέλιξη, καθώς επιτρέπει τις καταδύσεις σε περιοχές που μαστίζονται από λαθραλιεία και άλλες περιβαλλοντικές παραβάσεις που ευνοούνταν από την απουσία νόμιμων χρήσεων, απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός και ειδικές ρυθμίσεις για την προστασία του περιβάλλοντος για να μην υπάρξει τελικά αρνητική επίδραση σε ευαίσθητα οικοσυστήματα από την αυξημένη ανθρώπινη παρουσία.

Ένα νέο θέμα που προέκυψε και έφερε στην επιφάνεια την ελλιπή προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην χώρα μας αφορά την προστασία των κητωδών, δηλαδή των φαλινών, δελφινιών και φωκαινών. Βάσει της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, απαιτείται η αυστηρή προστασία των ειδών αυτών. Στο πλαίσιο της προστασίας των ειδών αυτών πρέπει να γίνεται τακτική και συστηματική παρακολούθηση της κατάστασης των πληθυσμών τους. Με προειδοποιητική επιστολή τον Δεκέμβριο 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι η Ελλάδα παραβιάζει τις διατάξεις της Οδηγίας καθώς δεν έχει καθιερώσει επαρκή συστήματα παρακολούθησης για τα είδη αυτά, και ειδικά για τις επιπτώσεις που προκύπτουν από δραστηριότητες αλιείας,

καθώς έχει λάβει μόνο σποραδικά μέτρα επιτήρησης. Σημειώνεται ειδικά η έλλειψη εθνικής στρατηγικής για την προστασία αυτών των ειδών.

Σοβαρή παράβαση σημειώθηκε και στο πλαίσιο της Οδηγίας 76/160/ΕΟΚ για την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης και αφορά τα στοιχεία που η χώρα μας προσκομίζει στην ΕΕ για την παρακολούθηση της κατάστασης των ακτών κολύμβησης. Σε προειδοποιητική επιστολή που απέστειλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Απρίλιο του 2006 παρατήρησε ότι από τους καταλόγους του 1990 μέχρι τους καταλόγους του 2004 έγιναν σοβαρές και αδικαιολόγητες προσθαφαιρέσεις παρακολουθούμενων περιοχών κολύμβησης. Η Ελλάδα φαίνεται από το 1990 να έχει διαγράψει δύο περιοχές κολύμβησης σε γλυκά νερά από τις έξι που είχε συμπεριλάβει το 1990 και 203 από τις 2.168 παράκτιες κολυμβητικές περιοχές. Προειδοποιητικές επιστολές στάλθηκαν και σε άλλα κράτη μέλη που προέβησαν σε παρόμοιες «αλχημείες» με την Ελλάδα. Αυτή την περίοδο η Ελλάδα ετοιμάζει την απάντηση της προς την Επιτροπή, στην οποία θα αναφέρει ότι δημιουργήθηκε παρεξήγηση, καθώς μέσα στο διάστημα των υπό εξέταση 16 τελευταίων ετών κάποιες παραλίες έχουν αλλάξει ονόματα και κωδικούς καταγραφής, έστω κι αν το δεύτερο δεν επιτρέπεται. Σημειώνεται όμως ότι σε πρόσφατη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η Ελλάδα φαίνεται να πληροί τα υποχρεωτικά πρότυπα της Οδηγίας και σε βαθμό 98.1% να ανταποκρίνεται στα αυστηρότερα μη υποχρεωτικά πρότυπα.

Τέλος, σημαντική εξέλιξη στο επίπεδο της νομολογίας είναι η έκδοση της απόφασης ΣτΕ 4222/2005, Τμ. Ε', με την οποία το ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο έκρινε για άλλη μια φορά ότι τα αυθαίρετα κτίσματα και οι κατασκευές που ανεγείρονται εντός του αιγιαλού ή της παραλίας πρέπει να κατεδαφίζονται υποχρεωτικά. Πρόκειται για άλλη μια έκφραση της πάγιας ευαισθησίας του Συμβουλίου της Επικρατείας στα ζητήματα προστασίας του παράκτιου περιβάλλοντος με την ανάπτυξη εκτεταμένης και εύλογα αυστηρής νομολογίας.

6. Θόρυβος

Τον Μάρτιο 2006 η Ελλάδα μετέφερε στο εθνικό δίκαιο την Οδηγία 2002/49/ΕΚ «σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου» (ΦΕΚ Β' 384 28.3.2006) με καθυστέρηση 20 μηνών αφού η προθεσμία ενσωμάτωσης ήταν η 18η Ιουλίου 2004. Προηγήθηκε παραπομπή της χώρας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο ΔΕΚ.

7. Χημικά και βιοτεχνολογία

Με εξαίρεση την ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο των Οδηγιών 2001/18 για τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς (ΦΕΚ Β'1334/21.9.2005) μετά από την καταδίκη της χώρας μας από το ΔΕΚ τον Απρίλιο 2005 (C-416/03) και 2004/73/ΕΚ σχετικά με την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικίνδυνων ουσιών (ΦΕΚ Β'605/6.5.2005), η κατάσταση εφαρμογής της νομοθεσίας παραμένει ίδια.

Στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της νέας Κοινοτικής πολιτικής για τα χημικά, δηλαδή του υπό διαπραγμάτευση Κανονισμού REACH, η ελληνική Κυβέρνηση επέδειξε ξεκάθαρη αδιαφορία για την ανάγκη ουσιαστικής θεσμικής προστασίας των πολιτών από την ανεξέλεγκτη παρασκευή και κυκλοφορία χημικών ουσιών. Έως και το καλοκαίρι του προηγούμενου έτους, η Ελλάδα εξέφραζε μια από τις πλέον αρνητικές θέσεις για το REACH σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Από το φθινόπωρο του 2005 όμως, φάνηκε μια μικρή αλλαγή στην πολιτική της χώρας, λόγω των αντιδράσεων από φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Ακόμα όμως είναι νωρίς για να μιλήσουμε για

έμπρακτη αλλαγή πλεύσης και υποστηρικτική στάση της Ελλάδας έναντι της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το REACH, καθώς η δεύτερη ανάγνωση του σχεδίου REACH και η τελική διαμόρφωση των διατάξεων του θα πραγματοποιηθεί το φθινόπωρο του 2006.

8. Απόβλητα

α. Στερεά απόβλητα

Η Ελλάδα ενσωμάτωσε την Οδηγία 2000/76/ΕΚ για την «Αποτέφρωση των αποβλήτων» (ΦΕΚ Β'759/ 6.6.2005) με καθυστέρηση μεγαλύτερη από δύομισι χρόνια (η προθεσμία ενσωμάτωσης της Οδηγίας έληξε τον Οκτώβριο 2002).

Όμως καμία επί της ουσίας βελτίωση της κατάστασης δεν έχει σημειωθεί στον τομέα της διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Αντιθέτως, τον Δεκέμβριο 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέπεμψε εκ νέου την υπόθεση της χωματερής Κουρουπητού στο ΔΕΚ, δηλώνοντας πως θεωρεί τα μέτρα διαχείρισης των αποβλήτων της περιοχής ανεπαρκή. Με την ίδια υπόθεση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέπεμψε την χώρα στο ΔΕΚ για τη χωματερή στη θέση Μεσομούρι Κρήτης, καθώς ο προσωρινός χώρος απόθεσης των αποβλήτων δεν πληροί τις προδιαγραφές που προβλέπονται για τους χώρους υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων – ΧΥΤΑ βάσει της Οδηγίας 99/31/ΕΚ (Υπόθεση C-112/06). Αξίζει εδώ να σημειωθεί πως βάσει πρόσφατης καταγραφής των χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων που πραγματοποίησε το ΥΠΕΧΩΔΕ, ο αριθμός τους ανά την ελληνική επικράτεια ανέρχεται σε 2.626⁴.

Λίγο νωρίτερα, τον Οκτώβριο 2005 η Ελλάδα καταδικάστηκε από το ΔΕΚ για τη συνέχιση λειτουργίας 1458 παράνομων ή χωρίς έλεγχο χωματερών (υπόθεση C-502/03). Ως αποτέλεσμα αυτής της απόφασης, η χώρα δεσμεύτηκε ότι θα έχει κλείσει όλες τις παράνομες χωματερές μέχρι το 2008, και θα τις αντικαταστήσει κυρίως με Χώρους Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων (ΧΥΤΑ).

Τέλος, με Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ 15/2006, ΦΕΚ Α' 12/ 3.2.2006) η Ελλάδα ενσωμάτωσε την Οδηγία 2003/108/ΕΚ σχετικά με τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, αφού είχε προηγηθεί παραπομπή της χώρας στο ΔΕΚ. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας μεταφοράς της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, η Επιτροπή παραιτήθηκε της προσφυγής.

β. Αστικά λύματα

Τον Απρίλιο 2006, η Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητική επιστολή στην Ελλάδα λόγω της καθυστέρησης στην πρόοδο κατασκευής αποχετευτικού συστήματος συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων στην περιοχή του Θριασίου. Τα έργα αυτά που προβλέπονται και από την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ για την επεξεργασία αστικών λυμάτων, έχει συμφωνηθεί ότι θα συγχρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Συνοχής με στόχο να τεθούν σε λειτουργία στις αρχές του 2009. Προς το παρόν, όμως τα έργα δεν έχουν καν δημοπρατηθεί. Έτσι σε συνέχεια της πρώτης καταδικαστικής απόφασης για τη ρύπανση του κόλπου της Ελευσίνας (υπόθεση C-119/02) η χώρα απειλείται με δεύτερη καταδίκη από το ΔΕΚ και επιβολή χρηματικού προστίμου.

γ. Τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα

Με αιτιολογημένη γνώμη που έστειλε το Δεκέμβριο του 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε μείζον θέμα παραβίασης της σχετικής νομοθεσίας, καθώς η Ελλάδα

⁴ ΥΠΕΧΩΔΕ, Ομάδα εργασίας, «Πρώιμη εργασία, «Πρώιμη εργασία, «Πρώιμη εργασία, «Πρώιμη εργασία Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ) – Σύνοψη». Αθήνα: Απρίλιος 2005

δεν είχε ακόμα δημιουργήσει ολοκληρωμένο δίκτυο μονάδων διάθεσης και ανάκτησης συγκεκριμένων κατηγοριών κάποιων επικίνδυνων υλικών και καταφεύγει σε συνεχή «προσωρινή αποθήκευση». Μετά από την πρώτη προειδοποιητική επιστολή της Επιτροπής τον Μάρτιο 2005, η Ελλάδα δεσμεύτηκε για την ολοκληρωμένη εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας μέχρι το 2005. Τελικά, με την ΚΥΑ13588/725/2006 (ΦΕΚ Β'383/28.3.2006) διαμορφώνονται τα μέτρα, οι όροι και οι περιορισμοί για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 91/689/ΕΟΚ. Στην ΚΥΑ δίνονται συγκεκριμένοι ορισμοί των επικίνδυνων αποβλήτων, θεσμοθετούνται μέτρα διαχείρισης, καταρτίζονται τεχνικές προδιαγραφές και γενικότερα θέτονται οι προδιαγραφές για εθνικό σχεδιασμό διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων.

Επίσης, αναφορικά με το Θριάσιο και σε συνέχεια της καταδικαστικής απόφασης του ΔΕΚ για τη ρύπανση των υπογείων υδάτων στην περιοχή (C-163/03), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητά την εκπόνηση σχεδίου για καταγραφή των τοξικών και επικίνδυνων αποβλήτων και την κατάρτιση σχεδίου δράσης για την περιοχή.

Τον Δεκέμβριο 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη στην Ελλάδα για μη συμμόρφωση της χώρας με την Οδηγία 2000/53/ΕΚ για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους.

9. Περιβάλλον και βιομηχανία

Τον Απρίλιο 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έστειλε αιτιολογημένη γνώμη κατά της Ελλάδας για μη συμμόρφωση με την Οδηγία 96/61/ΕΚ για την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης. Αυτό ήταν αναμενόμενο, αφού η ενσωμάτωση της Οδηγίας με το Ν.3010/2002 είναι ελλιπής και δεν προβλέπει τη δέσμευση των αρμόδιων υπηρεσιών για παρακολούθηση των τεχνολογικών εξελίξεων που αφορούν τη βιομηχανία, στο πλαίσιο της εφαρμογής των διατάξεων της Οδηγίας 96/61/ΕΚ για τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές. Το ζήτημα αυτό έχει ήδη θιγεί εκτενέστερα στην περσινή έκθεση του WWF Ελλάς για την κατάσταση εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Τον Δεκέμβριο 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη στην Ελλάδα για μη ενσωμάτωση της Οδηγίας 2003/105/ΕΚ για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες (Seveso III). Η προθεσμία ενσωμάτωσης έληξε την 1^η Ιουλίου 2005.

Γ. Συμπεράσματα

Κατά τον χρόνο που πέρασε έγινε φανερή μια αλλαγή στάσης της Κυβέρνησης και των αρμόδιων υπουργών στα ζητήματα περιβάλλοντος: από την «κλασική» αδιαφορία περνάμε σε μια μάλλον εχθρική στάση, η οποία εκδηλώνεται κυρίως στο πλαίσιο της νέας συνταγματικής αναθεώρησης και τροποποίησης του άρθρου 24. Η στάση αυτή εκφράζεται πλέον σαφώς με δηλώσεις κυβερνητικών στελεχών που ζητούν αναθεώρηση, ώστε το περιβάλλον να μη στέκεται εμπόδιο στην παρούσα αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Ταυτόχρονα, ολοένα και πληθαίνουν οι φωνές κυβερνητικών στελεχών⁵, που στρέφονται ευθέως εναντίον του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζει το ΣτΕ στην προάσπιση της θεσμικής κατοχύρωσης του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο λοιπόν της νέας συνταγματικής αναθεώρησης που εξήγγειλε η Κυβέρνηση ανοίγει πάλι η συζήτηση για υποβάθμιση του ακυρωτικού

⁵ Χαρακτηριστικές είναι οι δηλώσεις του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ κατά τη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής στο πλαίσιο της συζήτησης για το νομοσχέδιο για το Κτηματολόγιο. Κατά τη συζήτηση της 23^{ης} Μαΐου 2006 που μεταδόθηκε από το κανάλι της Βουλής, ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ δήλωσε ότι θεωρεί εγκληματική την άποψη του ΣτΕ ότι «άπαξ δάσος, πάντα δάσος».

ρόλου του ΣτΕ, το οποίο εκτελεί τον ρόλο του ανώτατου συνταγματικού δικαστηρίου. Έτσι, τίθεται προς αναθεώρηση και το άρθρο 100 που δίνει ρόλο συνταγματικού δικαστή στο ΣτΕ και προτείνεται η δημιουργία Συνταγματικού Δικαστηρίου, πράξη που δικαίως έχει δημιουργήσει έντονες συζητήσεις και διαφωνίες στον νομικό κόσμο της χώρας.

Διαπιστώνουμε λοιπόν πως δυστυχώς ο χρόνος που πέρασε ήταν γεμάτος χαμένες ευκαιρίες για τη βελτίωση της κατάστασης εφαρμογής του δικαίου περιβάλλοντος και τον εκσυγχρονισμό της περιβαλλοντικής πολιτικής και των υποδομών στη χώρα μας. Ασθμαίνοντας το αρμόδιο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ παρακολουθεί παθητικά τις ραγδαίες εξελίξεις του περιβαλλοντικού δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ακολουθεί ως ουραγός. Μοναδική πρόοδος, η οποία μάλιστα διατυμπανίζεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ ως «πολύ σπουδαίο νομοθετικό έργο που εκσυγχρονίζει και ενισχύει την ελληνική νομοθεσία», είναι η εξαιρετικά καθυστερημένη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο δέκα Κοινοτικών Οδηγιών. Πουθενά όμως σε αυτές τις ανακοινώσεις δεν αναφέρεται ότι για εννέα από αυτές τις καθυστερήσεις η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε προδικαστική διαδικασία ή παρέπεμψε τη χώρα στο ΔΕΚ ή προηγήθηκε ακόμα και καταδίκη από το ΔΕΚ. Ταυτόχρονα, η προθεσμία ενσωμάτωσης για άλλες δέκα Οδηγίες έχει προ πολλού παρέλθει. Δυστυχώς λοιπόν ακόμα και η τυπική υποχρέωση για ενσωμάτωση της Κοινοτικής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο δεν αντιμετωπίζεται ως πραγματική ευκαιρία για εκσυγχρονισμό, αλλά υπόκειται στην «απειλή» μιας καταδίκης από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Επειδή όμως η εφαρμογή του περιβαλλοντικού δικαίου δεν εξαντλείται, αλλά απλώς αρχίζει, από την τυπική μεταφορά των διεθνών νομοθετημάτων στο εθνικό δίκαιο, θα πρέπει η Πολιτεία να επενδύσει στην επί της ουσίας υλοποίηση των δεσμεύσεων και ευκαιριών που απορρέουν από αυτά. Τούτο συνεπάγεται γενναία ενίσχυση των δομών και υποδομών, καθώς και των μηχανισμών ελέγχου. Δυστυχώς, για τη χώρα μας ο δρόμος προς αυτή την κατεύθυνση είναι πολύ μακρύς ακόμα. Τέτοιες γενναίες παρεμβάσεις είναι απαραίτητες και στο πλαίσιο της εφαρμογής των καταδικαστικών αποφάσεων του ΔΕΚ, καθώς αυτές πλέον αφορούν οριζόντια ζητήματα και όχι στενά τοπικά προβλήματα. Για παράδειγμα, η απόφαση για το κλείσιμο των χωματερών δεν αφορά τις συγκεκριμένες θέσεις αλλά την ικανότητα της χώρας να σχεδιάσει και εφαρμόσει βιώσιμη και περιβαλλοντικά αποδεκτή στρατηγική διαχείρισης των απορριμμάτων. Επιπλέον, η νέα προσέγγιση που προβλέπει την επιβολή εφάπαξ προστίμου και ημερήσιας χρηματικής ποινής σε περιπτώσεις δεύτερης καταδίκης από το ΔΕΚ δημιουργεί μείζον ζήτημα καθώς οι περιβαλλοντικές παραβάσεις έχουν πλέον σοβαρή οικονομική επίπτωση.

Οι βασικότερες παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης αφορούν τη νομοθεσία για τη ρύπανση της ατμόσφαιρας και τη νομοθεσία για τη διαχείριση των αποβλήτων. Πρόκειται για δύο κομβικούς τομείς, καθώς αποτελούν παραπροϊόντα της οικονομικής ζωής της χώρας. Η κατάσταση ειδικά σε αυτούς τους δυο τομείς αποτελεί ζοφερή απόδειξη του χάους και της έλλειψης στρατηγικής και οράματος που χαρακτηρίζει την αναπτυξιακή πορεία της Ελλάδας.

Μέσα στον τελευταίο χρόνο εκδόθηκαν επίσης πέντε καταδικαστικές αποφάσεις κατά της Ελλάδας από το ΔΕΚ και αφορούσαν παραβάσεις της νομοθεσίας για την προστασία βιοτόπων και ειδών (λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου και Οχιά της Μήλου), για τη διαχείριση απορριμμάτων (λειτουργία χωματερών), τη ρύπανση της ατμόσφαιρας (εργοστάσιο ΔΕΗ στην Κρήτη) και την καθυστερημένη ενσωμάτωση της Οδηγίας (Οδηγία 2001/81/ΕΚ). Μόνο σε μια από αυτές τις αποφάσεις η Ελλάδα επέδειξε συμμόρφωση: η Οδηγία 2001/81/ΕΚ για την ατμοσφαιρική ρύπανση ενσωματώθηκε τελικά στο εθνικό δίκαιο με καθυστέρηση δυόμισι ετών.

Σημαντικό κενό παρατηρήθηκε στην παρακολούθηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και ιδιαίτερα στον συντονισμό των συναρμόδιων

φορέων για την ορθή μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή των Κοινοτικών Οδηγιών. Προς την κατεύθυνση της κάλυψης αυτού του κενού, θετικό βήμα αποτελεί η δημιουργία του νέου συστήματος υποστήριξης της διαδικασίας ενσωμάτωσης των Οδηγιών (περιβαλλοντικών και μη), που προωθείται από τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Πληροφορικών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Σκοπός αυτού του συστήματος είναι η υποβοήθηση των υπαλλήλων που είναι αρμόδιοι για την ενσωμάτωση μίας Οδηγίας, ώστε να επιλύονται εγκαίρως τυχόν προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εργασία της ενσωμάτωσης. Το σύστημα προβλέπεται να τεθεί σε πιλοτική λειτουργία μέχρι το τέλος του έτους και αφού ολοκληρωθούν επιμορφωτικά σεμινάρια, που έχουν ήδη ξεκινήσει, για όλους τους υπαλλήλους που εμπλέκονται στη διαδικασία ενσωμάτωσης.

Το σημαντικότερο όμως έλλειμμα αφορά την παντελή αδιαφάνεια στο επίπεδο της λήψης αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον. Η ευθύνη βαραίνει βεβαίως πρωτίστως το ΥΠΕΧΩΔΕ, καθώς ουσιαστικά μοναδική πηγή ενημέρωσης για την κατάσταση εφαρμογής των νόμων είναι το γραφείο Υπουργού. Καμία απολύτως προσπάθεια δεν έγινε τον τελευταίο χρόνο για παροχή ουσιαστικής πληροφόρησης προς τους πολίτες είτε μέσα από ειδικό ενημερωτικό υλικό είτε μέσα από το διαδίκτυο. Ταυτόχρονα, συνεχίζεται ο κατακερματισμός των ζητημάτων περιβάλλοντος και ο διαμοιρασμός τους σε διάφορα υπουργεία που ελάχιστα συντονίζονται μεταξύ τους, ενώ και το ίδιο το ΥΠΕΧΩΔΕ σπάνια διεκδικεί συντονιστικό ρόλο στα ζητήματα αυτά. Έτσι, το Υπουργείο Ανάπτυξης βρίσκεται στο κέντρο των εξελίξεων για πληθώρα σημαντικών θεμάτων που αφορούν τη διαχείριση φυσικών πόρων, όπως η προώθηση των ΑΠΕ και η νομοθετική ρύθμιση των επικίνδυνων χημικών. Στην περίπτωση της δημιουργίας Μητροπολιτικού Πάρκου στο Γουδί, το ΥΠΕΧΩΔΕ ελάχιστα ενδιαφέρθηκε για την προώθηση του ήδη εγκεκριμένου σχεδίου αρμοδιότητάς του, όταν τα Υπουργεία Πολιτισμού και Άμυνας συνυπέγραψαν ερήμην του μνημόνιο συνεργασίας για την «αξιοποίηση» της περιοχής. Αντίστοιχη κατάσταση σύγχυσης συναρμοδιοτήτων σε θέματα περιβάλλοντος συνεχίζει να υπάρχει και με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Οι ρίζες του κακού, δηλαδή τα προβλήματα που ευθύνονται για αυτήν την κακή κατάσταση, αλλά και οι λύσεις παραμένουν οι ίδιες που αναλύθηκαν στην έκθεση του 2005. Οι βαθύτερες όμως αιτίες, δηλαδή η πολιτική αδιαφορία και έλλειψη πολιτικής βούλησης αλλά και η επικρατούσα αντίληψη ότι κάθε γωνιά της ελληνικής γης είναι μέσον για νόμιμο ή παράνομο πλουτισμό, γίνονται δυστυχώς ολοένα πιο εμφανείς. Ευτυχώς, η δικαστική εξουσία παραμένει σημαντικός εγγυητής της περιβαλλοντικής νομιμότητας και αποτελεί ελπίδα για κάθε περιβαλλοντικά αγωνιζόμενο πολίτη.

Σημαντικότερη και πλέον επιτακτική είναι η ανάγκη «αναβάθμισης» στην κοινωνική ατζέντα του αιτήματος για προστασία περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής. Ας μην ξεχνάμε ότι η πολιτική αδιαφορία και έλλειψη ισχυρής κρατικής βούλησης τελικά υποθάλπεται από την επικρατούσα κοινωνική απάθεια. Από αυτό το σημείο και πέρα η κατάσταση πρέπει να αντιμετωπιστεί και από τους πολίτες ως μείζον κοινωνικό ζήτημα. Ελπίζουμε πως η παρούσα έκθεση και όλη η δουλειά του WWF Ελλάς για τον εντοπισμό των προβλημάτων και την τεκμηρίωση προτάσεων για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας θα αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στα χέρια εκείνων των πολιτών ή κοινωνικών φορέων που δεν επαναπαύονται ισχυριζόμενοι πως η περιβαλλοντική κρίση είναι πρόβλημα και ευθύνη κάποιων άλλων.

Συντάκτες έκθεσης: Θεοδότη Νάντσου (tnantsou@wwf.gr), Ιόλη Χριστοπούλου (i.christopoulou@wwf.gr), Αχιλλέας Πληθάρας (a.plitharas@wwf.gr), Παναγιώτα Μαραγκού (p.maragou@wwf.gr) και Δώρα Πετρούλα (d.petroula@wwf.gr)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Κοινοτικές Οδηγίες που δεν έχουν ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο

Οδηγία	Αντικείμενο	Προθεσμία ενσωμάτωσης
2001/42/EK	Στρατηγική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων	21/7/2004*
2002/88/EK	Τροποποίηση της Οδηγίας 97/68/EK για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα ληπτέα μέτρα κατά της εκπομπής αερίων και σωματιδιακών ρύπων προερχόμενων από κινητήρες εσωτερικής καύσης που τοποθετούνται σε μη οδικά κινητά μηχανήματα	11/7/2004*
2004/26/EK	Τροποποίηση της Οδηγίας 97/68/EK για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα ληπτέα μέτρα κατά της εκπομπής αερίων και σωματιδιακών ρύπων προερχόμενων από κινητήρες εσωτερικής καύσης που τοποθετούνται σε μη οδικά κινητά μηχανήματα	20/5/2005*
2003/35/EK	Συμμετοχή του κοινού στην κατάρτιση ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν το περιβάλλον	25/6/2005*
2003/105/EK	Τροποποίηση της Οδηγίας 96/82/EK του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες (Seveso III)	30/6/2005*
2004/12/EK	Τροποποίηση της Οδηγίας 94/62/EK για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας	18/8/2005*
2004/42/EK	Περιορισμός των εκπομπών πτητικών οργανικών ενώσεων που οφείλονται στη χρήση οργανικών διαλυτών σε χρώματα διακόσμησης και βερνίκια και σε προϊόντα φανοποιίας αυτοκινήτων και για την τροποποίηση της Οδηγίας 1999/13/EK	30/10/2005*
2004/101/EK	Τροποποίηση της Οδηγίας 2003/87/EK σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας, όσον αφορά τους μηχανισμούς έργων του πρωτοκόλλου του Κιότο	13/11/2005*
2002/91/EK	Για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων	4/1/2006*
2004/8/EK	Για την προώθηση της συμπαραγωγής ενέργειας βάσει της ζήτησης για χρήσιμη θερμότητα στην εσωτερική αγορά ενέργειας και για την τροποποίηση της Οδηγίας 92/42/ΕΟΚ	21/2/2006*
2005/20/EK	Τροποποίηση της Οδηγίας 94/62/EK για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας	8/9/2006
2005/33/EK	Τροποποίηση της Οδηγίας 1999/32/EK σχετικά με την περιεκτικότητα των καυσίμων πλοίων σε θείο	11/8/2006
2004/107/EK	Σχετικά με το αρσενικό, το κάδμιο, τον υδράργυρο, το νικέλιο και τους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες στον ατμοσφαιρικό αέρα	15/2/2007
2004/35/EK	Σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας	30/4/2007
2006/32/EK	Για την ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση και τις ενεργειακές υπηρεσίες και την κατάργηση της Οδηγίας 93/76/ΕΟΚ.	17/5/2008

* Προθεσμία ενσωμάτωσης έχει λήξει

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Εκκρεμείς υποθέσεις στο ΔΕΚ

Υπόθεση	Τίτλος	Αντικείμενο
C-112/06	Χωματερές στις θέσεις Κουρουπητός και Μεσομούρι Κρήτης	Απόβλητα
C-86/06	Οδηγία 2003/73/ΕΚ – Παράλειψη εναρμόνισης	Ατμόσφαιρα
C-85/06	Οδηγία 2003/4/ΕΚ – Παράλειψη εναρμόνισης	Πρόσβαση σε πληροφορίες
C-68/06	Οδηγία 2001/42/ΕΚ – Παράλειψη εναρμόνισης	Εκτίμηση επιπτώσεων
C-390/05	Κανονισμός 2037/2000 – Ατελής εφαρμογή διατάξεων	Ατμόσφαιρα (όζον)
C-334/04	Ελλιπής καθορισμός Ζωνών Ειδικής Προστασίας, δυνάμει του άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ	Φύση

Σημαντικές «ανοιχτές υποθέσεις» για τις οποίες έχει κινηθεί προδικαστική διαδικασία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εκκρεμεί παραπομπή στο ΔΕΚ

Υπόθεση	Αντικείμενο
Οδηγία 2003/105 (Οδηγία SEVESO)	Βιομηχανία
Οδηγία 92/43/ΕΟΚ – Ελλιπής παρακολούθηση και επιτήρηση των κητοειδών, φαλαινών, δελφινιών και φωκαινών	Φύση
Οδηγία 2000/53/ΕΚ – Μη συμμόρφωση	Απόβλητα
Οδηγίες 96/62 και 99/30 – Μη συμμόρφωση με τις διατάξεις	Ατμόσφαιρα
Οδηγία 2002/88/ΕΚ – Παράλειψη εναρμόνισης	Ατμόσφαιρα
Επικίνδυνα απόβλητα – Παραβίαση νομοθεσίας	Επικίνδυνα Απόβλητα
Οδηγία 2002/49/ΕΚ – Παράλειψη εναρμόνισης – Παραπομπή στο ΔΕΚ	Θόρυβος
Οδηγία Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ – Ατελής μεταφορά στο εθνικό δίκαιο	Νερά
Οδηγία Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ – Μη συμμόρφωση με τις διατάξεις (ειδικά άρθρο 3 και 5)	Νερά
Οδηγία 92/43/ΕΟΚ – Προστασία της <i>Caretta caretta</i> στη Ζάκυνθο	Φύση
Ρύπανση και υποβάθμιση της Λίμνης Κορώνειας	Φύση
Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ, 79/409/ΕΟΚ και 91/156/ΕΟΚ - Χωματερή στη θέση «Πρασσιανό Φαράγγι» Μαρουλά στην Κρήτη	Φύση - Απόβλητα
Κανονισμός 2037/2000 – Κακή εφαρμογή (άρθρα 4.4(iv), 5.3 και 20.3)	Ατμόσφαιρα (όζον)
Οδηγία 92/43/ΕΟΚ – Μη συμμόρφωση	Φύση
Οδηγία 2001/77/ΕΚ – Κακή εφαρμογή	Ατμόσφαιρα/ Ενέργεια
Οδηγία 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ – Ανεπαρκές καθεστώς νομικής προστασίας	Φύση
Οδηγία 79/409/ΕΟΚ – Μη συμμόρφωση (κυνήγι)	Φύση
Οδηγία 76/160/ΕΟΚ – Παράβαση (Υδατα κολύμβησης)	Νερό
Κανονισμός 2216/2004 – Παράλειψη υποχρεώσεων	Ατμόσφαιρα (Κλίμα)
Οδηγία 96/61/ΕΚ – Μη συμμόρφωση	Βιομηχανία
Ελλιπής προστασία της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου – Μη συμμόρφωση με απόφαση του ΔΕΚ	Φύση
Οδηγία 91/271/ΕΟΚ – Θριάσιο Πεδίο – Μη συμμόρφωση με απόφαση ΔΕΚ	Επικίνδυνα Απόβλητα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Καταδίκες της Ελλάδας από το ΔΕΚ

Ημ/νία απόφασης	Κωδικός	Υπόθεση	Αντικείμενο
16-03-2006	C-518/04	Ελλιπής προστασία της Οχιάς της Μήλου (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)	Φύση
27-10-2005	C-166/04	Ελλιπής προστασία της λιμνοθάλασσας του Μεσολογίου	Φύση
06-10-2005	C-502/03	Λειτουργία 1458 παράνομων ή χωρίς έλεγχο χωματερών	Απόβλητα
07-07-2005	C-364/03	Συνθήκες λειτουργίας του εργοστασίου ΔΕΗ στα Λινοπεράματα Κρήτης	Ατμόσφαιρα
02-06-2005	C-68/04	Μη μεταφορά της Οδηγίας 2001/81/ΕΚ για τον περιορισμό των εκπομπών ορισμένων ρύπων στην ατμόσφαιρα	Ατμόσφαιρα
14-04-2005	C-163/03	Οδηγία 80/68/ΕΟΚ και Οδηγία 91/689/ΕΟΚ – Ρύπανση στο Θριάσιο Πεδίο	Απόβλητα
27-01-2005	C-416/03	Οδηγία 2001/18/ΕΚ– Παράλειψη εμπρόθεσμης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο	Βιοτεχνολογία
13-01-2005	C-61/04	Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της Οδηγίας 2000/76/ΕΚ	Απόβλητα
18-11-2004	C-420/02	Παράνομη απόθεση στερεών αποβλήτων στη θέση "Πέρα Γαληνοί" - Οδηγία 75/442/ ΕΟΚ– Άρθρα 4 και 9.	Απόβλητα
24-06-2004	C-119/02	Ακατάλληλο σύστημα συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων στο Θριάσιο Πεδίο	Αστικά λύματα
05-06-2003	C-352/02	Μη μεταφορά της Οδηγίας 2000/14/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο - Εκπομπή θορύβου στο περιβάλλον.	Θόρυβος
06-03-2003	C-83/02	Παράβαση άρθρου 4, παρ. 1 και 11 της Οδηγίας 96/59/ΕΚ για τη διάθεση των πολυχλωροδιφαινυλίων και πολυχλωροτριφαινυλίων (PCB/PCT)	Απόβλητα
13-06-2002	C-33/01	Διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων - Μη κοινοποίηση των πληροφοριακών στοιχείων που προβλέπει το άρθρο 8 παράγραφος 3, της Οδηγίας 91/689/ΕΟΚ	Απόβλητα
07-03-2002	C-64/01	Μη μεταφορά της Οδηγίας 96/61/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο	Βιομηχανία
30-01-2002	C-103/00	Οδηγία 92/43/ΕΟΚ - Διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας - Προστασία των ειδών	Φύση
04-07-2000	C-387/97	Οδηγίες 75/442/ΕΟΚ και 78/319/ΕΟΚ - Χρηματική ποινή - (Κουρουπητός Χανίων)	Απόβλητα
25-05-2000	C-384/97	Υποχρέωση κατάρτισης προγραμμάτων για τη μείωση της ρυπάνσεως από επικίνδυνες ουσίες – Μη μεταφορά της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ στην εσωτερική έννομη τάξη	Νερό
13-04-2000	C-123/99	Παράλειψη μεταφοράς της Οδηγίας 94/62/ΕΚ στην εσωτερική έννομη τάξη.	Απορρίμματα
08-07-1999	C-215/98	Οδηγία 91/157/ΕΟΚ για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες - Παράλειψη κράτους μέλους να καταρτίσει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 της Οδηγίας προγράμματα.	Απορρίμματα
11-06-1998	C-232/95	Οδηγία 76/464/ΕΟΚ Ρύπανση των υδάτων – Παράλειψη μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο	Νερό
11-06-1998	C-233/95	Οδηγία 76/464/ΕΟΚ Ρύπανση των υδάτων – Παράλειψη μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο	Νερό
26-06-1997	C-329/96	Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ	Φύση
28-03-1996	C-160/95	Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της Οδηγίας 91/156/ΕΟΚ	Απόβλητα
28-03-1996	C-161/95	Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ	Αστικά λύματα
07-04-1992	C-45/91	Κουρουπητός Χανίων	Απόβλητα